

6

**YANIK, DONMA VE SICAK ÇARPMASINDA
İLK YARDIM**

YANIKLAR

YANIK

Vücutun herhangi bir ısıya maruz kalma sonucu oluşan doku bozulmasıdır.

Yanık genellikle sıcak su veya buhar temasıyla meydana gelebileceği gibi, sıcak katı maddelerle temas , asit alkali gibi kimyasal maddelerle temas , elektrik akımı etkisiyle veya radyasyon nedeniyle oluşabilir.

YANIK ÇEŞİTLERİ

Fiziksel Yanıklar ;

- ◆ Isı (alev , sıcak nesne) ile oluşan yanıklar,
- ◆ Elektrik nedeni ile oluşan yanıklar,
- ◆ Işın ile oluşan yanıklar,
- ◆ Sürtünme ile oluşan yanıklar,
- ◆ Donma sonucu oluşan yanıklar.

Kimyasal Yanıklar ;

- ◆ Kimyasal madde teması ile oluşan yanıklar

YANIĞIN CİDDİYETİNİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

- ◆ Derinlik
- ◆ Yanan bölge,
- ◆ Yanığın etkilediği alan , yaygınlık
- ◆ Enfeksiyon riski
- ◆ Yaş
- ◆ Solunum yolunun gördüğü zarar
- ◆ Yaralının önceden var olan hastalık hikayesi

YANIK DERECELERİ

I.Derece Yanıklar ;

- ◆ Deri yüzeyinde kızarıklık
- ◆ Ağrı
- ◆ Yanık bölgede ödem,
- ◆ Yaklaşık 48 saatte iyileşir.

YANIK DERECELERİ

II. Derece Yanıklar ;

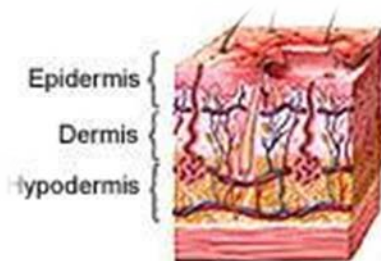
- ◆ Deride içi su dolu kabarcıklar
- ◆ Ağrılıdır
- ◆ Derinin kendini yenilemesiyle kendi kendine iyileşir

YANIK DERECELERİ

III. Derece Yanıklar ;

- ◆ Derinin tüm tabakaları etkilenmiştir.
- ◆ Kaslar, sinirler, damarlar zarar görmüştür.
- ◆ Beyaz ve kara yaradan, siyah renge kadar aşamaları vardır.
- ◆ Sinirler zarar gördüğü için ağrı yoktur.

First degree
burn

Second degree
burn

Third degree
burn

YANIĞIN VÜCUTTA OLUMSUZ ETKİLERİ

- ◆ Derinliği yaygınlığı ve oluştuğu bölgeye bağlı olarak , organ ve sistemlerde işleyiş bozukluğuna yol açar.
- ◆ Ağrı ve sıvı kaybına bağlı olarak şok meydana gelir.
- ◆ Hasta/yaralının kendi vücudunda bulunan mikrop ve toksinlerle enfeksiyon oluşur.

ISI İLE OLUŞAN YANIKLARDA İLK YARDIM

- ◆ Kişi hala yanıyorsa, paniğe engel olunur, koşması engellenir .
- ◆ Yaralının üzeri battaniye vb. ile kapatılır ve yuvarlanması sağlanır.
- ◆ Yaşam belirtileri değerlendirilir
- ◆ Solunum yolunun etkilenip etkilenmediği değerlendirilir.

ISI İLE OLUŞAN YANIKLARDA İLK YARDIM

- ◆ Yanık bölge ,en az 20 dakika, soğuk su altında tutulur.(yanık yüzeyi büyükse ısı kaybı çok olacağından önerilmez)
- ◆ Şişlik oluşabileceği düşünülerek yüzük, bilezik vb. eşyalar çıkarılır
- ◆ Derinin zarar görmesini önlemek için sabunlu su ile dikkatlice temizlenir.
- ◆ Yanmış alandaki deriler kaldırılmadan giysiler çıkarılır.

ISI İLE OLUŞAN YANIKLARDA İLK YARDIM

- ◆ Su toplamış yerler patlatılmaz.
- ◆ Yanık üzerine hiçbir madde sürülmemelidir.
- ◆ Yanığın üzeri temiz bezle örtülür
- ◆ Hasta/yaralının üzeri battaniye ile örtülür.

ISI İLE OLUŞAN YANIKLARDA İLK YARDIM

- ◆ Yanık bölgeler birlikte bandaj yapılmamalıdır.
- ◆ Yanık yüzeyi geniş ve sağlık kuruluşu uzaksa hasta/yaralının kusması yoksa , bilinçliyse ağızdan sıvı verilerek sıvı kaybı önlenir. (1 Lt. su - 1 çay kaşığı karbonat - 1 çay kaşığı tuz)

KİMYASAL YANIKLARDA İLK YARDIM

Kimyasal maddenin en kısa sürede deriyle teması kesilir.

- ◆ Etkilenen bölge bol tazyiksiz suyla, en az 15-20 dk. yumuşak şekilde yıkanır.
- ◆ Giysiler çıkarılmalıdır.
- ◆ Hasta/yaralı örtülmelidir.
- ◆ Tıbbi yardım sağlanmalıdır.

ELEKTRİK YANIKLARINDA İLK YARDIM

- ◆ Soğukkanlı ve sakin olunmalıdır
- ◆ Hasta /yaralıya dokunmadan önce elektrik akımı kesilmelidir.
- ◆ Akımı kesme imkanı yoksa tahta çubuk yada ip gibi bir cisimle elektrik teması kesilmelidir

ELEKTRİK YANIKLARINDA İLK YARDIM

- ◆ Hasta/yaralının AB'si değerlendirilmelidir
- ◆ Hasta/yaralı kımıldatılmamalıdır
- ◆ Hasar gören bölge örtülmelidir
- ◆ Tıbbi yardım istenmelidir

SICAK ÇARPMASI BELİRTİLERİ

Yüksek derece ısı ve nem sonucu vücut ısısının ayarlanamaması sonucu ortaya bazı bozukluklar çıkar.

- ◆ Adale krampları,
- ◆ Güçsüzlük, yorgunluk,
- ◆ Baş dönmesi,
- ◆ Solgun ve sıcak deri,
- ◆ Bol terleme(daha sonra azalır)
- ◆ Hızlı nabız,
- ◆ Mide krampları, kusma, bulantı
- ◆ Davranış bozukluğu,
- ◆ Bilinç kaybı, hayal görme.

SICAK ÇARPMASINDA İLK YARDIM

- ◆ Hasta serin ve havadar bir yere alınır
- ◆ Giysiler çıkarılır
- ◆ Sırt üstü yatırılır , kol ve bacaklar yükseltilir.
- ◆ Bilinci açıksa sıvı kaybını gidermek için karışımmlı sıvı verilir
- ◆ Bulantı yoksa ve bilinci açıksa su ve tuz kaybını gidermek için su , tuz, karbonatla hazırlanan sıvı yada soda içirilir

DONMALAR

Aşırı soğuk nedeni ile soğuğa maruz kalan bölgeye yeterince kan gitmemesi ve dokularda kanın pıhtılaşması ile dokuda hasar oluşur.

DONMA DERECELERİ

I.Derece

En hafif şeklidir.

- ◆ Deride soluk renk, soğukluk hissi, uyuşukluk, halsizlik
- ◆ Daha sonra kızarıklık ve karıncalanma hissi

DONMA DERECELERİ

II. Derece

- ❖ Zarar gören bölgede gerginlik hissi,
- ❖ Ödem , şişkinlik , ağrı , içi su dolu kabarcıklar
- ❖ Su toplanması iyileşirken siyah kabuklara dönüşür

DONMA DERECELERİ

III.Derece

- ◆ Canlı ve sağlıklı deriden kesin hatları ile ayrılan siyah bir bölge oluşur.

DONMALARDA İLK YARDIM

- ◆ Hasta/yaralı ılık bir ortama alınarak soğukla teması kesilir
- ◆ Sakinleştirilir
- ◆ Kesin istirahat ettirilir hareket ettirilmez
- ◆ Kuru giysiler giydirilir
- ◆ Sıcak içecekler verilir

DONMALARDA İLK YARDIM

- ◆ Su toplamış bölgeler patlatılmaz üstü örtülür
- ◆ Donuk bölge ovulmaz kendi kendine ısınması sağlanır
- ◆ Isınma işleminden sonra hala hissizlik varsa bezle bandaj yapılır
- ◆ El ve ayak doğal pozisyonda tutulur ve yukarı kaldırılır
- ◆ Tıbbi yardım istenir.